

Kunnskapsdepartementet

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Kárášjohka/Karasjok
Telefovdna +47 78 47 40 00
Telefákša +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no
NO 974 760 347

ÁŠŠEMEANNUDEADDJI/SAKSBEHANDLER
Erna Lyssand Hætta, +47 78 48 42 13
erna.lyssand.heatta@samediggi.no

DIN ČUJ./DERES REF.

MIN ČUJ./VÅR REF.

BEAIVI/DATO

10/3527 - 2

24.09.2010

Almmut go válddát oktavuoda/

Oppgis ved henvendelse

Høringsuttalelse til NOU 2010:7 Mangfold og mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet

Sametinget viser til høringsbrev datert 21.06. 2010 angående opplæringstilbudet til minoritetsspråklige barn, unge og voksne, slik det framkommer i NOU 2010:7 Mangfold og mestring, - Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet.

Generelt

Østbergutvalget har foretatt en grundig gjennomgang av utfordringer ved og verdien av flerspråklighet i sitt arbeid. NOU 2010:7 er et godt bidrag til å øke forståelsen av hva flerspråklighet innebærer, og at det er en verdi i seg selv. Men Sametinget synes det er beklagelig at Østbergutvalget velger å utelate vurdering av opplæringstilbudet til våre fem nasjonale minoriteter. Dette innebærer at kvener, jøder, skogfinner, rom og romanifolk ikke er tatt med verken i Midtlyngutvalgets eller Østbergutvalgets utredning.

Østbergutvalget har valgt tittel på NOU 2010:7, *Mangfold og mestring – Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet*, selv om det i mandatet snakkes hele tiden om minoritetsspråklige. Sametinget ser at de fleste av problemstillingene som er reist i rapporten, har relevans for alle flerspråklige og flerkulturelle barn, unge og voksne – også nasjonale minoriteter og samer. Sametinget har i høringssvaret til NOU 2009:18 Rett til læring (Midtlyngutvalget) beklaget at det samiske perspektivet var lite synlig også i den utredningen. NOU 2009:18 Rett til læring tok for seg spesialundervisning, og gikk ikke inn på generelle pedagogiske utfordringer, slik Østbergutvalget gjør. Sametinget mener at man ikke må komme i den situasjonen at fordi det finnes andre reguleringer i lovverket for enkelte grupper, så er det ensbetydende med at disse gruppene skal ekskluderes fra alle faglige utredninger som blir gjort, slik samer og nasjonale minoriteter er definert bort i denne utredningen, til tross for at de fleste problemstillinger, utfordringer og pedagogiske og organisatoriske løsninger også er relevante for disse gruppene.

Kapittel 2.4 Begreper

2.4.1 Om begrepet minoritetsspråklig

I første avsnitt, 6.linje står det som følger:

Begrepet minoritetsspråklig benyttes konsekvent i utvalgets mandat og viser til barn, unge og voksne som har et annet morsmål enn majoritetsspråket, det vil si norsk eller samisk.

Sametinget vil påpeke at samisk ikke er et majoritetsspråk! Samene som urfolk er en minoritet og samisk er et minoritetsspråk. Samisk er et offisielt språk i Norge, men her må en ikke sette likhetstegn mellom offisielt språk og majoritetsspråk.

Kapittel 5 Den språklige situasjonen

5.3 Morsmål og flerspråklighet

I innledningen sies det at det er bred enighet i forskningen på feltet om at barn/elever med begrensede ferdigheter i det nye språket/majoritetsspråket vil oppnå best utbytte dersom de gis anledning til å utvikle morsmålet.

Morsmålet har en egenverdi for utvikling av identitet og trygghet i samfunnet. Minoritetsspråklige barn/elever opplever at morsmålet deres kun er et redskap for å lære seg norsk, og når det er oppnådd, har det ingen betydning videre.

Sametinget ser viktigheten av at morsmålet får en egenverdi og at barn/elever får anledning til å utvikle det. Morsmål er nært knyttet til identitet, og utvikling av et nytt språk bør ikke hemme utviklingen av morsmålet. Sametinget vil støtte en utvikling som verdsetter morsmålets egenverdi, som resulterer i at morsmålet får utvikle seg som et eget fag i skolen. Identitet er noe som ikke kan velges bort, bare undertrykkes, og morsmål er en identitetsfaktor.

5.4 Utvalgets vurderinger

Sametinget er glad for og støtter fullt ut utvalgets vurderinger i forhold til betydningen av at elevers flerspråklighet og identitet anerkjennes i skolen. Flerspråklighet er en ressurs – ikke et problem, slik det ofte kan fremkomme. Sametinget mener at dette også må gjelde for nasjonale minoriteter og samer.

Kapittel 6 Opplæringssektoren – Styring, økonomi og organisering

6.4.1 Styring og organisering

Sametinget støtter utvalget i at en konsekvens av denne utredningen må bli at det på systemnivå må utvikles klare rolle- og ansvarsfordelinger i forhold til flerspråklige barn/elever.

Sametinget har på flere plan tatt opp nettopp dette at det må forankres hos barnehage-/skoleeier, slik at tilbudet ikke blir avhengig av ildsjeler. Tydelig ledelse og skolefaglig kompetanse er nøkkelfaktorer for at opplæringstilbudet skal være optimalt.

Sametinget ser og viktigheten av at det utvikles egnet diagnostisk verktøy for flerspråklige barn/elever, og at barnehagepersonale og lærere får økt sin kompetanse i å bruke disse.

Kapittel 8 Minoritetsspråklige elever i grunnskolen

Kap 8.9.1 Særskilt språkopplæring

Sametinget støtter mindretallets forslag til tiltak:

Det innføres en generell individuell rett til morsmålsopplæring for minoritetsspråklige elever i grunnskolen og i videregående opplæring.(s.182 andre kolonne) Sametinget vil presisere at nasjonale minoriteter må også få den samme retten.
I Sverige har minoritetsspråklige elever rett til morsmålsundervisning.

Kapittel 16 minoritetsspråklige og spesialundervisning

Dette kapittelet tar for seg problemstillinger og pedagogiske løsninger som ikke bare berører spesialundervisning, men som burde vært selve grunnlaget og gjelde som rettesnor også for den ordinære flerspråklige og flerkulturelle opplæringen, og Sametinget presiserer at et så viktig kapittel burde også gjelde for samer og nasjonale minoriteter.

16.5 Utfordringer i forhold til opplæringen

Sametinget støtter uttalelsene om at en må trekke inn flerspråklig og flerkulturell bakgrunn som en ressurs – ikke bare i det spesialpedagogiske arbeidet, men også som en generell arbeidsform. Sametinget støtter uttalelsene om at skolens innhold og pedagogikk skal kvalifisere alle barn ut fra sine forutsetninger.

16.8 Utvalgets vurderinger

Sametinget støtter uttalelsen om at flerspråklighet og flerkulturell bakgrunn ikke er et problem, men en fordelaktig kompetanse i opplæring og i samfunnet generelt.

Dearvvuodaiguin/Med hilsen

Julie Eira
ossodatdirektevra/avdelingsdirektør

Erna Lyssand Hætta
seniorrådgiver